

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iohannis de trittenhem abbatis spanhemensis ordinis
sancti benedicti de obseruantia burßfeldensi. liber
lugubris. de statu et ruina monastici ordinis**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 11.IV. 1493]

De ordinis n[os]tri flebili statu p[...]nti Cap[itulum] iij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31359

folio .8. 9

1.
S. m. n. t. a. s. n. i. p.
S. a. n. c. t. i. t. a. t. e. m. o. n. a. c. h. i. u. m.

Equidem in hunc mundum
habitu orationis
et publica opus
et ordo. S. Brund.
folio 10.

propter tunc
dionysius in hunc
et in hunc
narratoris art
folio 7. et 8.
et in hunc
que in hunc
audiri possit.
30.

doctrina
sanctitas

doctrina et sanctitas quae modo in hunc
conferuntur et officio abbatis et 24. 25. 8. 7. 31. et 36. 39.
et in hunc
sanctitas et quae quae ubi sy. in hunc
capituli de hunc folio 49. 57. 58. 60. propter et 8. in hunc

doctrina et pietas et in hunc
in hunc magnum in hunc 58. 48.

^{1. 2.}
^{3. 4.} ordines scā religio benedicti: si dignitatē: si latū in orbe
dominiū: si viros doctrina et sanctitate insignes. si deniqz
multitudinē eorū velis attendere. Protulit em̄ hec venerā
da plātatio sum̄os pōntifices decē et octo: cardinales plus
q̄ ducentos: archip̄sules mille sexcentos: ep̄os ter mille
quīgētos. Si q̄s autē hāc illustriū presulū summā velut
nimia vocat in dubiū: chronicas et gesta reuoluat veterū:
et paucos designatos cōperiet ex pluribz. Nemo autē oz
dine pristinū decorē metiendū de p̄senti existimet: cū n̄rī
ad illū nō sit equa cōparatio: quādo n̄ris tēporibz mon
nachi. nec scientia scripturarū. nec morum sanctitate (ut
olim) clarescūt. Inuenies forsitan etiā nūc deuotos mon
nachos licet paucos sed simplices: sed ideotas: sed omī
disciplina bonarū artū expertes. Sed ad regimen aiaz
hoc tpe deuotio nō sufficit: si scripturarum scientia desit.
Si autē monachi n̄ri nec deuoti fuerint nec eruditi: ad
regimen ecclesiarū merito censent̄ indigni. Multi deniqz
subiecti bene ambulant: q̄ si ad gubernationē alioz fue
rint sublimati: nunq̄ in trāquillitate prioris vite subsiste
rent. Et vt breuiter dicā q̄s sentio: nec monachis ecclesie.
nec ecclesijs monachi. hoc tēpore digni sūt. Causa autē
prudenti nō est abscondita: que in lucē posthac suo tem
pore erit p̄ferenda. Jā si libet p̄sentem ordinis nostri sta
tum qualis sit paucis inquiramus.

De ordinis n̄ri flebili statu p̄nti

Escecerūt pre lachrymis
oculi mei: cōturbata sūt
viscera mea: effusum est in terra secur meum:
sup cōtritione ordinis mei: cū deficeret in eo

Cap. iij.

parulus humilis: cū abiectus sine honore manibz pa
teat inimici. Lugentem me nemo despiciat: dōlōrē meū
nemo incuset: honores non quero terrenos: dignitates
non ambio ecclesiasticas: sed doctrinam et sanctitatem
ab ordine meo defecisse ingemisco. Quid nobis cum va
nis honoribus: qui vitam querimus in celis.

honor n̄r
p̄nti

Den cecidit corona capitis nri: deuotio monastica te-
 puit: caritas refriguit. honestas regularis discipline ut plu-
 rimū defecit. Ubi est nūc in ordine nro. sacratissimis illa
 doctissimisq; viris opulenta quondā deuotio: vbi in omni
 varietate scripturarū venerāda eruditio: vbi abbatū erga
 curā dñici gregis sollicitudo? Vulta cenobia secundū re-
 gulā sancti benedicti fundata cōspicimus: in quibus pter
 nomen et habitū. nullū regularis discipline vestigiū viden-
 mus. Semp hoc o patres lamentū assumite: ruinā sacra-
 tissimi ordinis nri deplozate: si forte cōuertatur deus ad
 veniā: et relinquat post se benedictionē. Et vos puarica-
 tores qui causa istoz estis fletuū. redite vel sero tandē ad
 cor: redite: et benedicti legislatoris vři indignationē me-
 tuite. Attendite desolationē ordinis quā malo vřo indu-
 citis: timete om̃ipotentis irā. quā vřis sceleribus puocas-
 tis. Cle nobis. Urbs religionis nre ab inimicis in circū-
 tu nro destruitur: discipline domus in nihilū redigūtur:
 et nemo inuenitur qui resistat: nemo qui se murū p domo
 dei opponat. Om̃es que nra sunt querimus: om̃es cōmu-
 nem necessitatē ordinis dissimulamus. donec et nos pau-
 latim deficiemus. Hereditas nra versa est ad alienos: do-
 mus nre ad extraneos. Cenobia que ad monachoz habi-
 tacula cōsecrata sunt: iam stabula sūt clericoz. et milia
 tū fortalida pugnantiū. O qd dicā: Pudet me effari. qd
 hoies sine cōscientia in claustris monachoz nō pudet pe-
 petrare: q secretū religiosoz turbāt. domos oracōis in
 habitacula negotioz cōmutant. Cōpartioz tuis calamit-
 atibus o benedicti venerāda religio: te in direptionē om̃i
 trāseunti expositā ingemisco. Nō est qui consolet te ex om̃i-
 bus caris tuis: qz qui tibi possent succurrere nolūt: q vo-
 lūt subuenire tibi nō possūt. O q pulchra venustate quon-
 dā in ecclesia dei floruisti: quādo viros om̃i sanctitate et
 scientia insignes genuisti: et velut iunior fortis et cōstans.
 omnē a te inhonestā cōuersationē solebas depellere. Flūc
 autē veluti senectute et longa dierū oppressione fatigata de-
 fecisti: et virtus iuuentutis tue ablata est: eo q nō sit ama-

deuotio
 caritas
 honestas

* 59.34.

D
 premittit
 hortat 11.

quar. fia

Porā monastio
 et cōmuniā.

†

folio 7.

55.

Studium

abundantia
humoralium
natura

9
plus in te pulchritudo tua. Ubi est nunc zelus tuus? Ubi
est decor vultus tui: ubi honor. ubi lata quondam in orbe
vniuerso potestas. Ubi sunt filij tui in circuitu mens tue:
viri eruditi atque sanctissimi. Ubi est deo et angelis venera
bile studium litterarum: cuius feruor te olim super omnes ordines
fecit sublimem. Omnia defecerunt: et tu ad nihilum pene ren
dacta es: pulchritudinem iuuentutis tue amisisti. et fortitu
tudo adolescentie tue dissipata est. Cui comparabo te: vel
cui assimilabo te filia segregata: cui adequabo te. et con
labor: mater monachorum. Magna est velut mare contritio
tua: quid medebitur tui? Quod si hanc quam modo experiris ruinam
cauisses: quod felicem te dicerent omnes nationes. Sed dixisti
in abundantia tua: non moueboz in eternum. Inopem te con
spici fecit: et temporalium abundantia rerum. te omni ornatu tuo
spoliavit. Filios genuisti peruersos. inobedientes. sanctis
institutis rebelles: qui sub chlamyde honestatis tue laten
tes: te omni decore tuo nudauerunt. Deu mater et virgo:
inueterasti in terra aliena: deputata es cum mortuis: non est
species decoris tui. **54** Exurge nunc benedicite monachorum sa
cratissime princeps: et vide ordinem tuum quem instituisti. et
hereditatem tuam quam placuisti. Aspice monachos tue profes
sionis oblitos: terrenis immerfos: voluptati deditos. omni
scaturigine vicioz plenos. Tu olim eis optima viuendi
precepta dedisti: tu a secularium negotioz curis alienos esse
precepisti. tu corda eorum ad solius dei amorem extendi iussisti.
1 Surge inquam o beatissime pater et vide desolationem ordi
nis tui: quoniam a suis filiis intus confunditur: et foris ab
hostibus dissipatur. **2** Continuit instituta pietatis tue mo
nachi: rapiunt cenobia ordinis tui homines alieni. Non est qui
honorem nominis tui defendat: non est qui ordinis tui sacratissi
mi decorem tueatur. Suscitare et tu o magne papa grego
ri. qui loca monachorum deo sacrata in usus secularium trans
ferri sub anathemate prohibuisti. et vide monachos de cen
obijs expulsos. et clericos mundanos intrusos. Tu quon
dam omnium ecclesiarum princeps. maximam honestati mon
astice curam adhibere solebas: ingenti sollicitudine cau
uens: ne quid in ordine sacro contra regulam benedicti

10
p̄sumeretur. Intuere nūc monachoz cōuersationes o re
uerendissime presul: omni honestate nudas. om̄i turpitu
dine plenas. Uide quomō cenobia ordinis tui deo dica
ta: in manus tradūtur clericoz. et que olim angelicis cho
ris poterāt comparari: modo prostibula sūt meretricū.
Suscitare imperatoz gloriosissime. et christiane fidei de
fensor inuicte: germanoz decus karole. ⁊ uide monacho
rū calamitatē: q̄ ordinē benedicti patris quondā glorio
sum reddidisti. et p̄ vniuersum pene mundū tuo studio di
latasti. Uide nūc que olim fundasti cenobia: om̄ia in di
reptionē inimicorū exposita. Qui quondā ordinē monas
ticū ut castra dei veneratus es: iam velut cōtemptū ab
om̄ibus nudatū bonis o princeps sancte cōpatere. Tu
abbates et monachos olim tepescētes: cū ingenti cura
ad obseruantia regularis discipline cōsueuisti reducere: et
iam reformatos ingēti sollicitudine ab om̄i molestia tuo
rū vel quorūlibet defensare. Exsurge et tu berno clunia
censis antistes cenobiū cū successoribus tuis: qui ordinē
sanctū collabentē antiquitus magnifice restaurasti: et ad
pristinū decorē in toto orbe reduxisti. Surge inquā nūc
et uide quēadmodū monachoz abundet iniquitas: furoz
dñetur. exuberet scelus: vniuersos pene faciat insanire vo
luptas. Decor tue reformatōis ablatu est: disciplina cor
ruit: honestas fugit. zelus sancte cōuersationis perijt. hu
militas expirauit. Suscitare hirsaugiensē cenobiū abba
wilhelme reuerēdissime pater. q̄ cluniacensem instauratio
nē post lapsū in alemania reformati: q̄ monastice cōuer
sationi copiosa instituta puidisti: q̄ tuis p̄cibz infirmoz
artus solidasti. q̄ nationē germanicā doctrina ⁊ sanctitan
te velut sydus fulgentissimū illuminasti. Surgue et vos
o prestantissimi patres diuersarum reformationū aucto
res: et videte labores vestros iam perisse: constitucōnes
neglectas: exhortationes spretas: protestacōnes sollici
tudinis cōtemptas. Vos ordinē monasticū vita ⁊ doctri
na reddidistis gloriosū: deo dilectū: angelis venerandū.
vobis sanctū: hominibz reuerendū. Ubi nūc ista merita:

et aut. d. p. r.
m. d. l. f. o. r. d. d. h. i.
o. b. l. i. c. i. o. n. e.
m. d. l. f. o. r. d. d. h. i.

123.

Inglio

8.

L3

Monachi rapti
rapti in futurum
p. m. i.

apostatae tunc
fur.

Tibi nunc iste operationes sanctorum? Deu mater veneranda religio: ad quantam calamitatem deuenisti. Qui te olim glorificabant: modo despiciunt. qui honorabant: modo contemnunt. Dereliquisti mandata legislatoris tui: studium scripturarum abiecasti. propterea contemptibilis facta es. Filios quos genuisti: fecerunt hoc malum tibi. Vox enim ut monachi ceperunt terrena sapere. lectiones sacras negligere. in eterna postponere: color tuus optimus in sedum mutatus est. Sed quid? Qui cadit. frequenter apponit resurgere: tu autem semel lapsa: nunquam in toto surrexisti. Quid cluniacensis. quid specuensis. quid ytalienensis. quid castellenensis. quid mellicensis. quid nouissime bursefeldensis. et si que alie preter eas reformatiocones fuerint: quid ad totum ordinem facere potuerunt vniuerso diffusum in orbe? Nametsi cluniacensis in omnibus mundi princijs lumen sue honestatis effuderit: tamen multa cenobia in diuersis regnis in pristina deformitate derelicta. Ex eo enim tempore quo religio nostra primo cecidit: nulla unquam generalis reformatio fuit. Quod facilis descensus auerni: quod prompta voluntas delinquendi: quod maxima post lapsum resurgendi ad rectitudinem difficultas. Omnes (ut ita dicam) ceciderunt: pauci a deformitate sua surrexerunt: multi in suis voluptatibus computrescunt. Doleo super te o flos monastici decoris: doleo et vehementer quidem: etsi aliter tibi succurrere non valeo: lachrymas et calidas et amarissimas. pro tua contritione fundo. Sed et vos o colendissimi patres: qui honorem ordinis vestri diligitis: qui contritionem ioseph nostri mystici doletis: qui ad eternam hereditatem venire cupitis: attendite statum nostre religionis. desolationem eius inspicite: de remedio cogitate. Ecce rapiuntur in circuitu de manibus sancti benedicti opulenta cenobia: ecce claustra monachorum clericorum sunt habitacula: et de malis studiis monachorum ad pessima transferuntur. Erras o prudentia mundi: potestas seculi decipieris: nunquam ex malo monacho bonum canonicum poteris instituere. Sed et vos prauaricatores attendite: apostate ordinis auscultate. Que vos demencia impellit: ut cenobia quoniam extruxistis sancto benedicto destruat? An

putatis vos a damnatione liberos: si ablecto monachis
co scemate. clerici peccatis: Saluabit ne vos in districto
examine peccadi psumpta licentia: Forsitan in alieno ha
bitu demonibz eritis incogniti: Uidebim? si deus trāsla
tionē vestrā a prober: cū in illo tremendo iudicio trans
gressionis v're rationē reddere fueritis exacti. Timeo autē
ne modo sine ordine viuentes inter eos locum recipiatis:
vbi nullus ordo sed ppetuus horroz inhabitat. Nā quā
aliā sit mansionē recepturus: de malo monacho canonici
cus peior effectus: nō satis intelligo. Q insensati. ac vobis
ipsis inimici: q's docebit vos fugere a ventura ira: Quis
causam vestrā iniquā contra sanctū benedictū in illo tre
mendo examine defensare vel poterit vel audebit: Quē te
meritis v're aduocatū habebitis: Sanctus benedictus
princeps monachoz stabit in testimoniū cōtra vos: accu
sabit vos. et cōdemnabit: q's excusabit vos: Non tibi
blandiaris votī regularis cōtempitor inique: cōscientiam
tuā ne palpes: si benedictū habueris aduersariū: nullum
sanctoz inuenies amicū. Nā qui vnū celestis patrieciū
offenderit: omnes offendit. Ubi em̄ summa et felix trāquil
litas: ibi erit et animoz indissolubilis vnitas. Quis ergo
te liberare poterit de manu dñi: si steterint aduersū te oēs
sancti: Inuoca eos qui te modo decipiūt: q' ordinis a te
habitū tollūt: q' te blandis sermonibz abducūt: q' apostata
sue cooperatores existūt: ut te ab instante tribulatione
defendāt. Q si iustus vix saluabitur: apostata et ordinis
sancti destructor vbi parebūt: Non liberabit impium in
illa die iusticia sancti: neqz sibi miser. alteri feret auxiliū.
Quinpotius eos quos tantē collaboratores psumptio
nis nūc muneribus et donis tibi concilias: tūc infelicitas
tue testes habebis et socios. Nullus defensor prae
actionis ibi erit: nullus iniquitatis aduocatus: quoniā
vbi nuda erūt om̄ia: ibi ad damnationē vnicuiqz satis erit
accusatrix cōscientia. Ibi stabit exercitus sanctoz aduer
sum eos. qui monachoz habitacula inique pphanarūt:
q' ordinē diuoz patrū impie destruxerūt. Sed auctores

B

1- 2
3 4
Ydria v
tr. m. f. 10
m. l. d. 12
w. f. 12

oburho

harū rerū quas mihi iuste videoꝝ discisse iniquas: factis
 fui ita excusare nituntur dicentes. Monachoz improba
 cōuersatio ad extremā paupratē cenobia impellens. cor-
 rigi et emendari nō potest nisi in aliū statū transferatur:
 ppter multas quas sibi fingūt rationes; quas etiā in se-
 quētibus deo largiente monstrabimus inanes. Aliū de
 niq. Malos monachos p trāslationē corrigere nō solū
 peccato caret: sed et iusticie et pietatis pars magna est.
 Sed vbi possunt hec discerni? Quēadmodū que dicitis
 vera docebitis? Malos monachos ad bonitatē cōuer-
 tere laudabile et sanctū est: sed canonicos facere. non est
 emendare monachos: sed deprauasse. Nunq̄erit bonus
 canonicus: monachus malus: bonus autē nō exnet or-
 dinē suū. sed diliger: colet amabit. Nolo iā cōtendere ver-
 bis. nolo nimius esse aut vehemēs: trāslationis hui⁹ effe-
 ctum nolo depingere. quē paulatim in lucē nō dubito ven-
 nire. Si monachos malos voluistis canonicos facere:
 quare bonos in locū eoz nō reposuistis? Nō est sine voti
 trāsgressione cōmutatio: que in deterius psumpta muta-
 tur. Uē vobis desertores q̄ ut vris voluptatibz satisfiat:
 ordinē cōtemnitis. votū negatis. equitatis normā cōfundi-
 citis. Omnes stabim⁹ ad tribunal christi ait ap̄ls: vt ac-
 ciptat vnusq̄sqz. put gessit in corpe suo. Quid ibi destru-
 ctiores monasterioꝝ accepturi sunt. qui omnipotentis ho-
 nori nō deferūt: q̄ violant pactū: q̄ sanctoz euacuāt vo-
 luntates. qui decreta iuris despiciūt? Si bonū est funda-
 re cenobia: malū est (nemo dubitet) ea destruere. Actio
 cōtraria. mercedē nō nisi cōtrariam accipiet. Deniqz si ho-
 minis demortui vltimā voluntatē. in legatis q̄uis homi-
 ni factis nemo audet infringere: cur amatores mūdi deo
 et sanctis oblata. sibi psumūt vsurpare? Si reus est cri-
 minis q̄ testamentū hoīs violat: qua pena dignus est qui
 fundacōnes cenobioꝝ a sanctis ep̄is et principibz factas
 in vsus alienos inique cōmutat? Eninero reges princi-
 pes presules ceteriqz fideles qui ad dei honorē cenobia
 fundauerūt. hoc sumopere voluisse cōprobantur: vt fun-

Voluntatis
muta

In iudicio extremo
ratio de voluntate
mūdi et mūdi.

Monasteria fou-
cant bonū

14
dationes huius instituti effectum inuolabilem fortirentur.
Si canonicos habere voluissent in cenobijs: monachos
non posuissent. Sed ceca hominum ambicio tanta inuasit:
ut nihil minus quam futura cogitet: nihil plus quam caduca
amet. O misera humane fragilitatis conditio: o damna
bilis semper mandatorum dei obliuio. Consensere iura pec
catis. et cepit esse licitum quod publicum est. Flagrant ubique de
licta: et passim multiformi genere peccandi per improbas
mentes nocens virus dolos operatur et fraudes. Hic or
dinem confundit: ille penitus destruit: hic voluntatem sancto
rum subducit. ille fallas dimembrationis allegaciones conscri
bit. Hic arcentur cenobijs monachi: illic bonis ordinis
donantur alieni. Inimicus iustorum insinuat: calumniosus
impugnat: testis mendax infamat. Esse iam inter nocen
tes innoxium: crimen est. Quis illic honestatis amor. que
posset esse mentibus integritas: ubi propositum ordinis dese
ritur: ubi deo facta votatio reuocatur: Quis maneat il
lic rerum pudor: que virtus posset subsistere: ubi ius viola
tur diuinum: ubi nullus de legibus metus est: de iudice
pauor nullus? Quid potest inhumanius. quod crudelius
dici: quam ius sibi velle usurpare diuinum: phas confundere:
infringere votum. debitum deo subtrahere cultum? O dies illa
tremenda cunctisque horrenda mortalibus: qua diu tole
rans hec mala monachorum vindicabitur ira dei: qua de
bita sentient apostate penam: qua temeritatis sue sancti or
dinis aduersarii luunt vindictam. Quid vobis tunc proderit
voti deo facti negatio: quod ordinis extinctio sacrati: quod
breuis turpiter empta in carne voluptas? Cum ceperit dominus
suos recensere cultores: promissos monachos veros donare
promissis: bonos distinguere malis. veraces diuidere falsis:
quem vos locum accepturi eritis: quem habituri successum: qui san
ctum religionis propositum abnegatis. qui votum fragitis. qui ordinem
spemittis. qui fidem violatis. Utinam huius vite breuitatem pensare
tis: vnam future retribucionis examen timeretis. ut saluta
ribus compuncti doctrinis: domini vocem per penitentiam attendere
tis dicetis. Nolo mortem morientis: sed ut reuertatur et viuat
B ij

amburó

2.3

4

5.5.

7. 8.

7.

...des frimida 1.

1.

2 - 3

4

1-

2, 3.

+

2.
permitted

Ezrah. 10.

Въ

1. 2. 3.

Rom. 2.

1

2

3

S

Arma. religiosi
monachi.

4

3

Et p. prophetam. Reuertamini ad dñm deū vestrū. quoniam
 misericors et pius est: patiens et multe miserationis: qui
 sententiā reuocet. si vos lachrymis culpā velitis abluere.
 Vos autē iudiciū dei nō timetis: clementiā spernitis: pa
 tientia longanimitatis illius cōtemnitis. Idcirco in quell
 bet vñm dicit aplūs. Ignoras q̄ patientia dei ad peniten
 tiā te adducit. Tu autē secundū duriciā tuā et cor impen
 nitens thesaurisas tibi iram. in die ire. et reuelacōis iusti
 iudiciij dei: q̄ reddet unicuiq̄ iuxta opa sua. Iustū iudiciū
 dei dixit esse q̄ serū est: q̄ diu multū differt: vt vobis ad
 vitā longa dei patientia cōsulatur. Vos autē quēadmon
 dū penitentiā agitis. q̄ culpā nō agnoscitis. Dolebitis sed
 sero: quādo iam locus nō erit penitētie. sed retributio vin
 dicte. Tūc ergo referet pena impio et peccatori: quando
 iā nō potest penitētia pdesse peccati. O q̄ rei tūc reman
 nebūt. q̄ miseri. q̄ infelices: qui ppter breuissimā hui⁹ t̄pis
 voluptatē. dei ordinisq̄ sui desertores et cōtra deū rebela
 les: voluntatē fecerūt diaboli. vt eos necesse sit cum ip̄o
 inextinguibili igne torqueri. Utrū hēc cordibus hereāt
 eoz. utinā ista cogitarent: q̄ ordinē suū deserūt. qui votū
 infringūt. qui et deo et sanctis eius tā audacter mentiūtur.
 Sed frustra nitimur: verba nra nunq̄ accipiūt: q̄ dei et
 ecclesie et sancti benedicti sermones cōtemnūt. Idcirco
 hec causa ordinis nō verbis: sed rebus gerenda est. Ar
 memur itaq̄ patres viribus totis. et paremur ad agonē
 mente incorrupta. virtute deuota. cōstantia firma: contra
 eos qui ordinē nostrū delere cupiūt: q̄ monachū exiūt:
 qui cenobia auferūt: q̄ regulā deserūt: q̄ suis visitatorib⁹
 rebelles existūt. Armemur obsecro patres zelo discipline
 regularis: honore ordinis: nullis laboribus: nullis par
 centes expensis: ne pniciosa pestis nostro silencio fota. to
 tū successiue ordinē inficiat. Nunq̄ ordini nro tanta ne
 cessitas incubuit: nunq̄ tot malis inuolutus fuit. Ecce
 monachi habitū exiūt: in habitacula clericorū cenobia
 transferūtur: et dū cōmodis vacamus priuatis: dū labo
 res fugimus: dū expensis parcimus: dū auaricie nostre

1.

2.

3.

4.

5.

10
 cōsulimus: ordo perit: religio transit: dei cultus euanes-
 cit. Multa iam cenobii ^{maiora} ~~maiora~~ ^{temporū} (ne dicā igna-
 uia nra) ab ordine translata sunt: et nisi aliter vigilemus
 maiora damna nobis inferenda temeritas prauorū mi-
 natur. Nimirū vbi stultorū audacia nō statim reprimi-
 tur: occasio psumendi ceteris similia p̄betur. Quid dicam de
 monachis quos adhuc solo habitu et tonsura in ordine
 habem⁹? Et ne mēbra pferamus capiti: qd abbatibus
 deformatis hoc tpe infelicius? Nihil minus q̄ regulam
 curant: nihil studiosius sectantur q̄ libidinē: auariciam.
 voluptatē. superbiam. et nūdi vanitatē. Sic capite insecto:
 omnia mēbra corporis corrūpūtur. Jam in cenobijs vbi
 regula despicitur: vbi disciplina nō seruatur: qd aliud q̄
 quedā scaturigo omniū vicioz cōspicitur? Nulla obedi-
 entia: nullā paupertas: nullā castitas apud illos virtutis
 amore tenetur: inter quos viuere sine crimine: crimen est.
 Hi sunt homines corrupti: monachi pueri: doli artifi-
 ces: fraudis auctores: iniquitatis ministri: sceleris ami-
 ci: q̄ disciplinā fugiūt: obseruantiam cōtemnūt: ordinē de-
 struūt: vnitatē cōfundūt. Et reuera patres nisi his ma-
 lis cita prouideatis remedia: in breui ordinē videbitis et
 dolebitis imminutū. Sed forte dicitis. Nunq̄ defuit vi-
 gilantia: diligentia nra nunq̄ cessauit: semp nos maloz
 temeritati opposuimus: dimēbrationes monasterioz sp̄
 impedire conati sumus: et nihil vnq̄ p̄fecim⁹. Quid nri
 labores. qd studia. qd expense graues p̄ficiūt: dū se prin-
 cipes ecclesiariūq̄ rectores tā potenter opponūt? Scio
 patres vera que dicitis. scio facta: scio cōtinuata. Sed
 obsecro ne verba mea in malā partem velitis accipere: si
 obiectionibz istis ausim respondere. Vigiliantia v̄ra in cau-
 sis ordinis nota mihi est: labores p̄spicui: expensarū ma-
 gnitudo p̄bata: cōtinuatio in his semp adhibita. Sed
 velim vos reminisci o patres duoz oracij versuum qui-
 bus dicit. Est modus in rebus: sunt certi deniqz fines:
 quos ultra citraqz nequit cōsistere rectum. Aduersarios
 multos habemus et diuersos: nō est vno contra omnes

*

abbas infirmus

regula cōtinuata

obsecro

obsecro

Horatius

abbas Paulinus

pugnādū modo: sed diuerso, sed vario, sed discreto. Monachi sumus, p̄fessores humilitatis: pugna nobis orationibus, p̄cibus, supplicacōibusq; inchoanda est: non feritate irritandis iuppiter altus: nō preceps in deos p̄ducenda sentētia. Precibus numina placātur nō minis. Sed de hoc satis. Credo em̄ vos patres qd velim intelligere. Neq; hec passim elucidāda sunt om̄ibus: sed his tantū qui zelū ordinis habent et exequēdi potestātē.

Contra eos qui se ab ordine transserūt vel iam dudum trastulerūt.

Cap. iiii.

Uste ne satis mouear aduersum illos q̄ se ab ordine n̄ro dimēbrare conātur: nec satis scio, nec si sciam facile ausim dicere: quippe quos om̄ipotentis patientia tādiu tolerat: tātarde flagellat. Sed cū finē illoz intueor: q̄ se iā dudū ab ordine dimēbrarūt: cōsidero hāc longanimitatē patientie dei districta satis animaduersione vindictā. Nam sicut ex eoz relacōne accepim⁹ q̄ plures illoz nouerūt, pauci ex eis q̄ monachū exuerūt bona morte decesserūt. Quin potius sine penitētie signis, sine sacramentis ecclesiasticis ex hac vita subitanē vocati, manifestū sue infelicitatis dederunt indicium. Quid ergo dicem⁹ ad hec? Letabimur ne in p̄ditione morientū? Absit. Dñs est q̄ peccatores ut cōuertātur diu hic tolerat: ip̄e est q̄ nō cōuersos durius damnat. Nos autē cū p̄pheta sententiā eius metuum⁹ dicētes Justus es dñe: et rectū iudiciū tuū. Justus autē quacūq; morte p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. De impijs autē p̄pheta dicit. Mors peccatoz pessima. Nos autē prauoz interitū ad mentē idcirco reducim⁹: vt vel timore ceteros ab incepto malo reuocem⁹. Sed quēadmodū verba n̄ra suscipient: q̄ superos inferosq; derident? Nisi verbis adijciant op̄a: nihil ap̄d maliuolas mētes p̄ficiūt hortamēta. Adhuc populus durecruicis i deserto murmurat: adhuc gens impia legislatorē suū blasphemat: ad

Mors mala
impiorū
23. 30.

bona impiorū